

de Rechtspraak

Gerechtshof Amsterdam

President

Aan: de Minister van VenJ
Postbus 2030 I
2500 EH DEN HAAG

bezoekadres
IJdok 20
1013 MM Amsterdam

correspondentieadres
Postbus 1312
1000 BH Amsterdam

t (088) 36 11110
f (088) 36 10041
www.rechtspraak.nl

onderdeel Bestuur
contactpersoon
doorkiesnummer
datum 28-3-2017
ons kenmerk BB 077.17 ac
bijlage(n)
onderwerp Voortgangsbericht Commissie evaluatie puntentoekenning
gesubsidieerde rechtsbijstand

Hierbij informeer ik u over de werkzaamheden van de Commissie evaluatie puntentoekenning gesubsidieerde rechtsbijstand (hierna: de commissie) tot nu toe. Tevens bericht ik u over de datum waarop de commissie haar eindrapportage kan uitbrengen.

Werkzaamheden tot nu toe

Algemeen

Op 2 september 2016 is de commissie ingesteld.¹ De commissie is ingesteld na adviezen van de 'Commissie onderzoek oorzaken kostenstijgingen gesubsidieerde rechtsbijstand en vernieuwing van het stelsel' (hierna: de commissie-Wolfsen) en de 'Commissie Duurzaam stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand' (ook wel de 'commissie-Barkhuysen' genoemd). Beide commissies constateerden dat de puntentoekenningen in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand gebaseerd zijn op gegevens van ruim twintig jaar geleden. De huidige systematiek van puntentoekenning is in belangrijke mate gebaseerd op het rapport 'Fair forfaitair' van de Commissie herijking vergoedingen rechtsbijstand (ook wel: commissie-Maan genoemd).² De toekenning zoals die is gebaseerd op de commissie-Maan is nooit geëvalueerd.

In het huidige vergoedingsstelsel speelt de puntentoekenning een belangrijke rol bij de vergoeding voor het verlenen van gesubsidieerde rechtsbijstand. Het stelsel gaat niet uit van een uurtarief, maar van een forfaitaire vergoeding per punt. Een punt zou grosso modo met één uur moeten kunnen worden vergeleken. Er moet een zeker evenwicht in de bestede uren zitten: gemiddeld genomen moet een advocaat één punt verdienen met één uur werk, maar dat betekent niet dat hij in elke zaak exact het aantal uren besteedt dat er qua puntenaantallen voor staat. Wanneer een zaak bijzonder bewerkelijk is, kan de advocaat bij de raad voor rechtsbijstand een verzoek indienen voor een aanvullende vergoeding voor extra gemaakte uren.

¹ *Stcr.* 2016, 48283.

² *Kamerstukken II* 1997/98, 25600 VI, nr. 42.

de Rechtspraak

Gerechtshof Amsterdam

kenmerk BB 077.17 ac
datum 28 maart 2017
pagina 2 van 5

Opdracht aan de commissie

De commissie heeft drie hoofdopdrachten:

- a. Het op onafhankelijke wijze evalueren van de puntentoekenningen in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand.
- b. Te adviseren omtrent het weghalen van huidige negatieve prikkels, dan wel het toevoegen van positieve prikkels in de puntenaantallen teneinde de doelmatigheid van het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand verder te bevorderen.
- c. Op basis van de onder a. en b. verkregen gegevens een voorstel te doen hoe de punten binnen het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand toegekend kunnen worden zonder verhoging van de uitgaven.

Naast deze hoofdopdrachten kent de instellingsregeling een tiental deelvragen die een specificatie van de hoofdvragen zijn; de commissie behandelt die deelvragen dan ook bij de beantwoording van de hoofdvragen. Om antwoord te krijgen op de hoofdvragen heeft de commissie haar onderzoek opgedeeld in grofweg twee fases: de ophaalfase en de concluderende fase. De commissie bevindt zich thans aan het einde van de ophaalfase.

Inrichting ophaalfase

De ophaalfase begon meteen na het instellen van de commissie. De commissie is vrij snel na de instelling van de commissie voor de eerste keer bijeen gekomen en heeft haar onderzoek gestructureerd in een plan van aanpak. Na de eerste vergadering hebben er nog vier vergaderingen plaatsgevonden. In de laatste vergadering van de commissie heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie een presentatie gegeven over het wetsvoorstel 'Duurzaam stelsel rechtsbijstand'.

Deze fase van het onderzoek van de commissie is gesplitst in een kwalitatief deel en een kwantitatief deel. Het kwalitatieve deel van het onderzoek neemt de commissie grotendeels zelf voor haar rekening. Voor het kwantitatieve deel maakt de commissie gebruik van de expertise van onderzoeksbureau Cebeon.

Kwalitatief onderzoek

De commissie wil zoveel mogelijk informatie vergaren om een goed onderbouwd eindrapport uit te kunnen brengen. Naast kwantitatieve gegevens acht de commissie bij de beantwoording van de onderzoeksvragen ook relevant de beleving bij de puntentoekening van de belangrijkste spelers in het stelsel van rechtsbijstand. Daartoe heeft de commissie zich laten informeren in zogenaamde hoorzittingen op 16, 18 en 25 januari 2017. In die hoorzittingen heeft de commissie gesproken met (vertegenwoordigers van) de Nederlandse Orde van Advocaten, de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland, de Mediatorsfederatie Nederland en de Nederlandse Mediatorsvereniging, de raad voor rechtsbijstand, het openbaar ministerie, het Verbond van Verzekeraars en een tiental specialisatieverenigingen van advocaten. Van mw. mr. dr. M. ter Voert van het WODC heeft de commissie een presentatie gekregen over de

de Rechtspraak

Gerechtshof Amsterdam

kenmerk BB 077.17 ac
datum 28 maart 2017
pagina 3 van 5

Geschilbeslechtingdelta. Met prof.mr. M. Barendrecht is gesproken over toekomstige ontwikkelingen in het stelsel, waarbij in dat gesprek de nadruk lag op de echtscheidingsprocedure. Eind maart 2017 spreekt de commissie met het ministerie van Veiligheid en Justitie over de impact van wetgeving en beleid op het stelsel van rechtsbijstand. Met die bijeenkomst zijn de hoorzittingen van de commissie in deze fase van haar onderzoek afgerond.

De hoorzittingen zijn gehouden aan de hand van een interviewprotocol en vooraf door de commissie voorgelegde vragen. Bij de hoorzittingen waren telkens als toehoorders afgevaardigden van de Nederlandse Orde van Advocaten en de raad voor rechtsbijstand aanwezig. De commissie heeft jegens beide organisaties uitgesproken te hechten aan paritaire vertegenwoordiging bij de activiteiten van de commissie. Dit komt ook in de samenstelling van het secretariaat van de commissie tot uitdrukking.

Naast de hoorzittingen heeft de commissie tot 15 februari jl. een e-mailadres³ opengesteld en ruim binnen de advocatuur bekend gemaakt. Daarmee zijn alle advocaten in de gelegenheid gesteld de commissie te benaderen met standpunten, suggesties, eigen ervaringen en andere opmerkingen. Van die mogelijkheid is goed gebruik gemaakt: circa 900 e-mails zijn er op dit e-mailadres ontvangen. Deze e-mails worden door de commissie gecategoriseerd en betrokken bij de beantwoording van de opdrachten aan de commissie.

Kwantitatief onderzoek

Onderzoekbureau Cebeon voert, na een aanbestedingsperiode, sinds medio januari jl. onderzoek uit voor de commissie. Het doel van het onderzoek is om na te gaan in hoeverre de tijdsbesteding aan de diverse zaken door gemiddeld efficiënt functionerende kantoren (inclusief de zaken waarin extra uren zijn gemaakt) nog overeen komt met de gehanteerde puntentoekenningen (zowel het forfaitaire bedrag als de puntentoeslagen en -kortingen) in het huidige stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand.

³ commissiepuntentoekeningrechtsbijstand.hof-ams@rechtspraak.nl.

de Rechtspraak

Gerechtshof Amsterdam

kenmerk BB 077.17 ac
datum 28 maart 2017
pagina 4 van 5

Bij het onderzoek door Cebeon zijn de volgende principes leidend:

- een belangrijk deel van de informatie is uit bestaande digitaal geregistreerde bestanden af te leiden (zowel bij de raad voor rechtsbijstand als bij advocatenkantoren);
- een gedegen voorbereidende fase is van groot belang (ook met het oog op een minimale belasting van het veld);
- naast de tijdregistraties is het noodzakelijk aanvullende informatie (over extra uren, toeslagen en kortingen, consultatie- en verhoorbijstand, de trajecttoevoegingen en verdieping van de tijdregistraties en beleving met betrekking tot het huidige stelsel) te verzamelen;
- voordat de analyse plaats vindt dient de betrouwbaarheid te worden beoordeeld en is het wenselijk nader in te zoomen op verschillen tussen kantoren (of advocaten) die mogelijk samenhangen met het gemiddelde tijdsbestedingsniveau (en zo mogelijk (ongewenste) prikkels in het systeem).

De inrichting van het onderzoek langs de bovengenoemde uitgangspunten is als volgt. Na de eerste verkennende gesprekken heeft er een grootschalige webenquête plaats gevonden onder alle rechtsbijstandsverleners die actief zijn in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand. Het resultaat van de enquête is vierledig. Allereerst is informatie verzameld over de ervaringen van advocaten met het stelsel (en eventueel verbetermogelijkheden). Daarnaast is informatie verzameld over de verschillende eigenschappen van kantoren. Ook is rechtsbijstandverleners individueel gevraagd naar de betrouwbaarheid van de door hen opgegeven tijdsbesteding in de registraties van de raad voor rechtsbijstand. Ten slotte heeft de webenquête geresulteerd in een lijst van kantoren die medewerking willen verlenen aan het verdiepende vervolgonderzoek. Naast de webenquête zijn bij de raad voor rechtsbijstand alle declaraties van gesubsidieerde rechtsbijstand over meerdere jaren opgevraagd.

Het resultaat is een gegevensbestand met daarin per zaakscade de tijdsbesteding voor de gedeclareerde toevoegingen, waarin het mogelijk is om alleen die zaken te selecteren waarvan advocaten hebben aangegeven dat de opgegeven tijdsbesteding betrouwbaar is. Om verder in te kunnen zoomen op de achtergronden van de uitkomsten zal er vervolgens een ruime steekproef worden getrokken van circa 200 kantoren. Deze steekproef wordt getrokken uit de kantoren die bij de webenquête toestemming hebben verleend voor het gebruik van gegevens.

Tot slot voert Cebeon bij tien kantoren ter plaatse nog een extra 'check' of 'steekproefcontrole' uit. Deze controle levert nog een aanvullende verificatie op van de juistheid van gegevens.

de Rechtspraak

Gerechtshof Amsterdam

kenmerk BB 077.17 ac
datum 28 maart 2017
pagina 5 van 5

Het vervolg

De ophaalfase van de commissie zal eindigen met het aan de commissie opleveren van de onderzoeksrapportage van Cebeon. De rapportage van Cebeon wordt betrokken bij de verdere conclusies van de commissies en zal openbaar worden bij het verschijnen van het eindrapport van de commissie.

De voorstellen van de commissie zullen in de concluderende fase van het onderzoek worden gevormd. Dit gebeurt mede aan de hand van de toetsing van de voorgenomen voorstellen in een tweede ronde van hoorzittingen bij dezelfde partijen die eerder al zijn gehoord in de eerste fase van het onderzoek. Om de rekenkundige validiteit van de voorstellen te kunnen garanderen, zal er een onafhankelijke rekengroep worden ingericht die functioneert onder de verantwoordelijkheid van de commissie.

Datum uitbrengen eindrapport

De inzet van de commissie is vanzelfsprekend geweest om voor de termijn in de instellingsregeling, te weten 1 juni 2017, haar eindrapport af te ronden. Gelet echter op de uitvoerige onderzoeksopzet van de commissie naar de tijdsbesteding door rechtsbijstandsverleners in het stelsel van rechtsbijstand, dat zowel kwalitatief als kwantitatief van aard is, is het evenwel niet haalbaar om op 1 juni 2017 een volledig doordacht en doorgerekend eindrapport afgerond te hebben. De materie van de puntentoekenning in het stelsel van rechtsbijstand die gebaseerd moet zijn op tijdsbesteding door rechtsbijstandsverleners, waarin rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen en waarin bovendien nagedacht is over de prikkels die in het stelsel zitten, is zeer complex. Dit gegeven en het belang van een rechtvaardig en duurzaam resultaat, zowel voor betrokkenen als voor de opdrachtgever, rechtvaardigen naar het oordeel van de commissie dat betrokkenen in het stelsel in voldoende mate worden gehoord. Het belang van een adequaat en dus uitvoerig opgezet onderzoek maakt een oplevering van een verantwoord eindadvies vóór 1 juni 2017 onmogelijk. De tijd die met de beschreven werkzaamheden is gemoeid overschrijdt de termijn die de commissie in de instellingsregeling is gegeven. Uiteraard stelt de commissie alles in het werk om het onderzoek niet langer dan noodzakelijk te laten duren. De commissie verwacht uiterlijk in oktober van dit jaar haar eindrapport te kunnen presenteren.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Mr. H. Th. van der Meer

